

Stránisko, pohled na východní zalesněný svah od Kfelů. Foto Stanislav Wieser.

Zajímavá místa Karlovarského kraje – Hrad nebo jen skála na Stránisku v Kozích hřbetech

Pavel Reiser, Lázeňské lesy Karlovy Vary

Nad Bošířany a Kfely se tyčí vrch Stránisko (702 m n. m.). Na tento kopec se dostanete po zeleně značené turistické cestě z Horního Slavkova do Karlových Varů. Jen z ní musíte včas odbočit. Poměrně známou vyvýšeninu často navštěvují nejen turisté, ale také hledači pokladů – mimo jiné i kvůli zajímavě utvářené skále dříve nazývané Kammerwagen.

Stránisko patří mezi několik více než 700 metrů vysokých kopců v této části Slavkovského lesa. V jeho sousedství se nachází další, ale nepojmenované vrcholy, a nad nimi pak vyniká ten nejvyšší „Buková hora“ (736 m n. m.). Podle ní je pojmenována Bukovská vrchovina

(viz článek v Arnice 1/2016), běžně nazývaná Kozí hory, v mapách známá také jako Kozí hřbety. Stránisko, to je na první pohled poněkud zvláštní pojmenování, ale některé stráně, zvláště ty směrem k údolí Teplé tu mnohde jsou opravdu velmi strmé.

K vrchu se váže i neobvyklá pověst. Stával prý na něm tajemný hrad a v jeho blízkosti se údajně zachovala skryš plná pokladů.

Kam pro poklad

Podle ústně sdílené lidové pověsti stával kdysi nad Kfely velký hrad. Sídlo velmi zlé a lakomé paní, takže kdo mohl, ten se hradu obloukem

vyhnul. Osaměle žijící vdova se ale velmi bála loupežníků, a tak se jednoho dne rozhodla, že svůj obrovský poklad nechá pro jistotu zakopat.

Poddané, kteří celý den a celou noc skrýš kopali, pak sice bohatě odměnila, ale z lesa se už žádný nevrátil. Za dobrou práci jim totiž ještě uvařila velmi chutnou polévku, do které se však bohužel dostaly, prý díky nešťastné záměně sáčků s houbami a s kořením, nějaké sušené muchomůrky, rulík, blín, durman a bolehlav.

Za tento čin byla však záhy po zásluze potrestána. Nejdříve ji téměř všichni opustili. No a potom, jednoho krásného dne zapomněla, kam vlastně dala poklad zakopat a pak i to, že ho dala zakopat. Po čase, když si na poklad zase vzpomněla, a přitom ho ve sklepe nemohla najít, usoudila, že ji přece jen okradli ti loupežníci. Zavolala si tedy na pomoc vojáky, aby ty drzé lapky pochytili. Sotva vojsko dorazilo, paní hradu ihned zavedla všechny muže do sklepení. Opravdu, zlato nikde.

Na hradě bylo ale celkově takové pusto a prázdné, že se velitel vojska paní zeptal, jelikož chtěl zahájit vyšetřování, kde vlastně má všechny své poddané. „Nevím, kam zmizeli,“ vymlouvala se, „někteří asi s loupežníky utekli, jiní mi mezitím pomřeli.“ „Mor,“ pomyslel si velitel, „řadí tady mor,“ a ihned se měl i se svými muži k ústupu. Babě řekl, že si přivede posily a na hrad se už nikdy nevrátil.

Uběhla staletí, hrad zmizel a jeho paní dodnes bloudí v jeho okolí. Patrně stále hledá svůj poklad. Kdo by ji mohl vysvobodit a jak, to pověst neuvádí...

A co ten Kammerwagen?

Jak vysvětluje starý, dobrý a přes dobu vzniku stále užitečný Ottův slovník naučný: „Kammerwagen je, mimo jiné, místní lidový výraz pro výbavu čili předměty dávané nevěstě při vstupu do manželství a sloužící jednak k její nezbytné potřebě, jednak k potřebě v domácnosti. Například: nábytek, nevěstino šatstvo, prádlo, kuchyňské náčiní...“. Jiný zdroj uvádí: „V dřívějších dobách se věno nevěsty nakládalo ve velkých truhlách na tzv. „Kammerwagen“, což byl druhý vůz ve svatebním průvodu (obr. 1 a 2).“

- ▲ Kammerwagen na dobové fotografii (web 1).
- ▲ Kammerwagen uložený ve Fichtelgebirgsmuseum Wunsiedel (web 2).

Stránisko se skálou zvanou v dřívějším místopisu Kammerwagen. Foto Stanislav Wieser.

- ▲ Skála na Komářím vrchu.
 - ▲ Kammerwagen nad Novými Hamry.
- Obě fotografie Stanislav Wieser.

Některé skalní útvary v krajině pak lidem vzdáleně připomínaly vozy zaplněné výbavou nevěsty, a tak se zrodilo jejich pojmenování, včetně zajímavých pověstí, které se na obou stranách nynější česko-saské hranice v určitých obměnách opakují.

Takto (obr. 4), na velkém vozu jen čtyři malé „truhličky“, mohla vypadat výbava chudé nevěsty, z čehož se zrodilo pojmenování skály „Chudá nevěsta“ na Komářím vrchu na Kraslicku (původně Bettelmädels Kammerwagen – vůz s výbavou žebravého děvčete).

Další skála (obr. 5), připomínající Kammerwagen, se nachází u silnice mezi Novými Hamry a Jelením. Je nově pojmenována „Kamenný vozek“. V pověsti o této skále je zmínka, že z vozu spadla skříň (Burachovič 1992), což by mohlo odkazovat na Kammerwagen.

Dřevěná plastika na skále Strániska, podobající se keltské hlavě, spolu s jinými artefakty, které jsou umístěné na skalách v okolních lomech, možná patří ke znamením vztahujícím se k pověsti o pokladu. Popřípadě jen naznačují, kde se skrývají tzv. „kešky“ plné „pokladů“.

Výčet některých skalních útvarů, ve kterých fantazie obyvatel Krušnohoří spatřovala bytosti a předměty, poukazuje vyjmenovanými „Vozy s nevěstíým věnem“ na jejich výskyt v našem regionu. Mohou být námětem k poznávání mnoha míst, která jsou většinou skrytá v lesních porostech a mimo trasy turistických cest, jak je tomu na Stránisku. ■

Použitá literatura:

Burachovič S. (1992): O zakletém povozu, p. 66. – In.: Pověsti Karlovarska, Egeria – Median Karlovy Vary, 85 pp.
 web1: www.infranken.de/regional/kronach/die-mitgift-wird-zur-schau-gestellt;art219,3602076
 web2: www.lagis-hessen.de/de/subjects/xsrec/current/1/sn/bd?q=YToxOntzOjU6InNhY2hlIjtzOjY6IiRydWhlbil7fQ==

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Na vlhkých loukách na východním okraji Stanovické přehrady stále **přežívá populace hnědáska chrastavcového**, jehož výskyt se zde řadu let po sobě nedařilo potvrdit. Při tvorbě lesního hospodářského plánu se podařilo zdejší plochy převést do bezlesí a následně zde byly vyřezány starší výsadby dřevin a zahájena pásová seč. V roce 2018 byl poblíž lokality zaznamenán výskyt jednoho motýla tohoto vzácného druhu, nebylo však zřejmé, zda může pocházet z lokality od Stanovické přehrady. S jistotou se tak výskyt hnědáska chrastavcového u Stanovic podařilo potvrdit až v roce 2019, kdy zde bylo nalezeno jedno hnízdo housenek.